

Les mer om Fadervår

Sist oppdatert: 11. november 2003

- [1] Fader vår, du som er i himmelen!
- [2] La ditt navn holdes hellig.
- [3] La ditt rike komme.
- [4] La din vilje skje på jorden som i himmelen.
- [5] Gi oss i dag vårt daglige brød.
- [6] Forlat oss vår skyld, som vi òg forlater våre skyldnere.
- [7] Led oss ikke inn i fristelse,
- [8] men frels oss fra det onde.
- [9] For riket er ditt, og makten og æren i evighet.
- [10] Amen.

Her presenterer vi en utlegning av bønnen. Mye mer kan selvfølgelig sies og det er mange andre måter å forstå den på. Men det følgende gir i alle fall en introduksjon til noen av de tanker og spørsmål bønnen bærer vidnesbyrd om.

Fadervår er satt sammen av flere deler som har forskjellig funksjon og innhold:

- innledende tiltale til Gud [1]
- bønner til Gud [2-8]
- lovprisning av Gud [9]
- avsluttende stadfestelse av bønnen [10]

Når det heter Fader vår, og ikke f.eks. Min far, kan dette forstås slik at det er menigheten som sammen skal henvende seg til Gud, ikke hver enkelt troende i isolasjon. Så selv om den troende er alene når han/hun ber denne bønnen, er fellesskapet der likevel siden han/hun hele tiden er en del av Guds menighet. Troen skaper altså et fellesskap.

Bønnen begynner med en påkallelse av Gud: den himmelske far, skaper og hersker som bestemmer over alt som er til. Gud er altså opphøyet, med suveren makt, men samtidig er han vår alles kjærlige far. Dette dobbelte, og kanskje motsetningsfylte, forhold til Gud blir selve utgangspunktet for bønnen.

Når det første vi ber om er at Guds navn må holdes hellig [2], sier det noe om hvilket av disse forholdene som har prioritet. For å kunne forholde oss til Gud som far på den rette måten, må vi først ha en forståelse for at Han står over oss. Hellig kan forstås som det som er opphøyet og avsondret, det som ikke stammer fra den jordiske verden. Gud er hellig fordi han står over denne verden. Derfor må også hans navn holdes hellig, dvs. navnet må tenkes på og omtales med respekt.

[3] og [4] henger sammen. Her ber vi om at Guds rike skal komme. Forestillingen om Guds rike som skal komme er en grunnleggende kristen tanke og selve utgangspunktet for Jesu forkynnelse. Når og på hvilken måte dette riket skal komme er omdiskutert. De første kristne trodde at Guds rike på jord var nært forestående, og på en veldig konkret måte. Den fysiske verden skulle gå under og en ny oppstå – befolket av de gjenoppståtte troende. Troen på kjødets oppstandelse bærer også bud om en konkret forståelse av Guds rike. Ifølge en slik forståelse ber vi i Fadervår om at oppstandelsen skal skje snart. Det er ikke nødvendigvis noen motsetning mellom en slik forståelse av Guds rikes komme og troen på Guds rike som en åndelig realitet. Det sier bare noe om hvordan denne realiteten skal virkeliggjøres her på jorden.

En annen forståelse av [3] er at vi ber om at alle jordens mennesker skal leve i og med Gud. På denne måten virkeliggjøres Guds rike som en åndelig realitet i menneskenes hjerter; vi blir innbyggere av Guds rike. Dette innebærer at vi fullt og helt lar oss fylle med Guds vilje slik at det er Gud som styrer oss, ikke våre egne drifter og begjær. Mange mennesker mener forøvrig at dette er selve definisjonen på menneskelig frihet!

Men dermed ser vi sammenhengen med [4]: Guds vilje skal ikke bare skje i himmelen, men også på jorden. For uansett om vi forstår Guds rike som noe konkret eller noe rent indre vil dets virkeliggjørelse innebære at jorden befolkes av de troende, dvs. de som lever i henhold til Guds vilje. Forestillingen om Guds rike sier oss også noe om [2]: Guds navn må nemlig holdes hellig slik at vi hele tiden er forberedt på at Hans rike skal komme.

Vi sa at utgangspunktet for Fadervår var det dobbelte forholdet til Gud som universets hersker og Gud som kjærlig far. Dette kan forstås slik at Gud både har en ytre og en indre makt. I [4] og [5] handler det om Gud som ytre makt. Vi ber om at Guds vilje må skje i himmel og på jord, noe som kan forstås helt konkret: Gud har suveren makt, han er istand til å bryte selv naturlovene. I pakt med dette ber vi om at Gud må sørge for at vi stadig får vårt daglige brød slik at vi kan fortsette å tilbe Ham.

I [6-8] handler det mer om Gud som indre makt: Gud har makt til å gripe inn i hjertene til hver og en av oss. Vi ber derfor om styrke fra Gud til å tilgi dem som sårer våre hjerter samtidig som vi ber om tilgivelse for det onde vi måtte påføre andres hjerter. Vi appellerer til Gud som til en kjærlig far. Vi ber denne kjærlige far om beskyttelse mot fristelser. En fristelse kan være en oppmuntring til å si eller gjøre ting som strider mot Guds bud. I [8] ber vi om at Gud frelser oss fra alt som er ondt, dvs. at Gud finner oss verdig til å bli tatt opp i Guds rike.

Guds rike, det himmelske rike, er en evig realitet. At det er evig innebærer at det aldri har oppstått og aldri kommer til å forgå. Grunnen til at riket er evig er at det hører Gud til. Og når det hører Gud til, så er det en åndelig realitet, uansett om det er virkeliggjort her på jorden eller ikke. I den avsluttende lovprisningen [9] erklærer vi at ikke bare dette riket tilhører Gud, men også den makt og ære som følger med det. Vi bekrefter igjen hans opphøyethet, for denne makt og ære står over vår forestillingsevne. Det samme gjelder også vår forståelse av evigheten.

Bønnen rundes av med Amen. Vi kan oversette det med «la det skje», dvs. «la Guds vilje skje», og da ser vi igjen en forbindelse til [4] hvor vi ber om at Guds vilje må skje på jorden som i himmelen. Amen innebærer også en forsterkelse av bønnen; vi bekrefter, og gjentar derfor i en viss forstand, alt det vi allerede har sagt.